

# TANSSIN OPETUSSUUNNITELMA

Loimaan seudun musiikkiopisto  
Tanssilinja  
Opetussuunnitelma, laaja oppimäärä

## SISÄLTÖ

|                                                                                                     |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1 Musiikkiopiston toiminta-ajatus ja tehtävät, tanssilinja                                          | 3  |
| 1.1 Musiikkiopiston tehtävä ja yleiset tavoitteet                                                   | 3  |
| 2 Opetuksen toteuttaminen                                                                           | 3  |
| 2.1 Oppimiskäsitys, arvot ja työtavat                                                               | 3  |
| 2.2 Toimintakulttuuri                                                                               | 4  |
| 2.3 Oppimisympäristö                                                                                | 4  |
| 2.4 Työtavat tanssin opetuksessa                                                                    | 4  |
| 2.5 Oppimisen arviointi                                                                             | 5  |
| 2.5.1 Arvioinnin tehtävä                                                                            | 5  |
| 2.5.2 Arviointi opintojen aikana                                                                    | 5  |
| 2.5.3 Oppimäärän arviointi                                                                          | 5  |
| 2.5.4 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksi lukeminen                                        | 6  |
| 3 Opintojen laajuus ja rakenne                                                                      | 6  |
| 3.1 Opintojen laajuus                                                                               | 6  |
| 3.2 Opintojen rakenne                                                                               | 6  |
| 3.3 Oppimäärän yksilöllistäminen                                                                    | 6  |
| 4 Tavoitteet, sisällöt ja opintokokonaisuudet                                                       | 6  |
| 4.1 Varhaisiän tanssikasvatus                                                                       | 7  |
| 4.2 Perusopintojen opintokokonaisuudet                                                              | 7  |
| 4.2.1 Baletin perusopinnot                                                                          | 7  |
| 4.2.2 Nykytanssin perusopinnot                                                                      | 10 |
| 4.3 Syventävien opintojen opintokokonaisuudet                                                       | 11 |
| 4.3.1 Baletin syventävät opinnot                                                                    | 11 |
| 4.3.2 Nykytanssin syventävät opinnot                                                                | 12 |
| 4.3.3 Päättötyö                                                                                     | 13 |
| 4.4 Aikuisten tanssin opetus                                                                        | 14 |
| 5 Todistukset                                                                                       | 14 |
| 5.1 Tanssin perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus                                | 14 |
| 5.2 Tanssin laajan oppimäärän päättötodistus                                                        | 14 |
| 5.3 Osallistumistodistus oppilaan suorittamista taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnoista | 15 |
| Liitteet                                                                                            | 16 |

## 1. Musiikkiopiston toiminta-ajatus ja tehtävät, tanssilinja

### 1.1 Musiikkiopiston tehtävä ja yleiset tavoitteet

Musiikkiopisto on taideoppilaitos, jonka tehtävänä on järjestää musiikin, tanssin ja niihin liittyvien taidemuotojen opetusta taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisesti. Opetus luo edellytykset luovaan ja monipuoliseen tanssin harrastamiseen ja antaa valmiudet alan ammattiopintoihin.

Tavoitteena on oman alueen kulttuuripalvelujen tuottaminen, kansallisen tanssikulttuurin kehittäminen vuorovaikutuksessa muiden tanssiopetusta ja taideopetusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa sekä kansainvälisen yhteistyön edistäminen.

Tanssin perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää opetusta. Tanssin perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Opetuksella edistetään hyvän taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä tanssin harrastamista. Opetus kehittää tanssille ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua tanssialan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Tanssin perusopetus rakentaa kestävästä tulevaisuudesta tanssin keinoin. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle. Tanssin opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä. Tanssin perusopetus vahvistaa oppilaiden identiteettien rakentumista ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä.

## 2. Opetuksen toteuttaminen

### 2.1 Oppimiskäsitys, arvot ja työtavat

Tanssin perusopetus perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa samoin kuin eri aistien käyttö ja kehollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia.

Tanssin perusopetuksessa oppiminen on yksilöllistä ja yhteisöllistä tietojen ja taitojen rakentamista, joka vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppiminen on kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää oppilaan tietoja ja taitoja monipuolisesti. Se on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

Tanssin perusopetus perustuu käsitykseen jokaisen ihmisen ainutlaatuisuudesta ja arvokkuudesta yksilönä ja yhteisöjen jäsenenä. Opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Opetus tukee ihmisenä kasvamista ajattelun taitoja ja luovuutta kehittämällä.

Tanssin perusopetuksen opetussuunnitelma pohjautuu arvoperustaan, jonka mukaan perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Tanssin perusopetusta toteutetaan toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

Opetuksen lähtökohtana ovat tanssille taiteenalana ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taiteeseen sisältyvät esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta. Tanssin perusopetuksessa luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle.

## 2.2 Toimintakulttuuri

Tanssin perusopetuksen oppilaitoksen toimintakulttuuri muotoutuu työtä ohjaavien normien tulkinnasta, vakiintuneista käytännöistä sekä sen jäsenten ajattelu- ja toimintatavoista. Yhteinen toimintakulttuuri edistää tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista. Toimintakulttuurin tulee vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta.

Tanssin perusopetuksessa on tavoitteena luoda oppimista ja kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, mikä edellyttää aitoa kohtaamista sekä välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta. Lähtökohtana on yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisten kautta. Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa myös taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen. Toimintakulttuurin kehittäminen tarkoittaa myös pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämistä.

## 2.3 Oppimisympäristö

Opiskeluympäristöt ovat tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa tanssin opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Lähtökohtana on, että oppimisympäristöt ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia. Ne ovat ilmapiiriltään avoimia ja myönteisiä sekä rohkaisevat ja innostavat oppilaita kehittämään osaamistaan.

Monipuolisten oppimisympäristöjen tarkoituksena on tukea oppilaiden kasvua ja innostaa heidät oppimiseen. Ne myös tarjoavat jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden onnistumiseen ja osaamisen kokemuksiin. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt luovat edellytykset tanssitaiteelle ominaiseen aktiiviseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Tavoitteena on myös luoda edellytyksiä taiteiden välisen osaamisen kehittämiseen.

Opiskeluympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet, taidot ja kiinnostuksen kohteet sekä oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuva osaamisen karttuminen. Asianmukaiset tilat, työvälineet ja materiaalit sekä tieto- ja viestintäteknologian tarkoituksenmukainen käyttö antavat mahdollisuuden opiskeluun opetussuunnitelman mukaisesti. Oppimisympäristöjen valinnassa otetaan huomioon oppilaitoksen ulkopuolisten toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja.

## 2.4 Työtavat tanssin opetuksessa

Tanssin laajan oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppimäärän tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Opetus perustuu vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen oppimiseen. Ryhmäopetus tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen ilmaisuun, kokemukselliseen oppimiseen ja osaamisen osoittamiseen. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia yksilölliseen ja omatoimiseen työskentelyyn. Työtapojen monipuolisuutta edistetään muun muassa hyödyntämällä teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen toteutuksessa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

## 2.5 Oppimisen arviointi

### 2.5.1 Arvioinnin tehtävä

Arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan oppimista, tukea hänen edistymistään opinnoissa ja kehittää hänen edellytyksiään itsearviointiin. Palautteella ohjataan oppilasta omien tavoitteiden suuntaiseen opiskeluun sekä oman oppimisprosessin ymmärtämiseen. Oppilaan työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää.

Tanssin perusopinnoissa arvioinnin tarkoitus on motivoida oppilasta opetuksen aikana ja kannustaa häntä itseohjautuvuuteen, oppimaan oppimiseen, vuorovaikutukseen ja yhteistoiminnallisuuteen. Lisäksi arviointi tuottaa opettajalle tietoa siitä, miten opetusta tulisi jatkossa suunnata. Perusopinnoissa oppimisen arvioinnin tarkoituksena on tukea oppilasta erityisesti vuorovaikutustaitojen sekä tanssi- ja ilmaisutaitojen kehittämisessä. Oppilaan itse- ja vertaisarviointitaitojen vahvistamisella on tässä tärkeä tehtävä.

Syventävissä opinnoissa arvioinnin tarkoituksena on tukea ja suunnata oppilaan tanssiopintoja ottaen huomioon oppilaan opinnoilleen ja lopputyölle asettamat tavoitteet.

### 2.5.2 Arviointi opintojen aikana

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti oppimisprosessin eri vaiheissa. Arviointi on oleellinen osa jokapäiväistä oppimisprosessia ja opettamista. Se on vuorovaikutuksellinen neuvottelutilanne, jossa tarkastellaan oppimisprosessin kulkua, siihen vaikuttavia tekijöitä ja osaamisen kehittymistä. Arviointi edistää oppilaiden osallisuutta. Oppilaita ohjataan oman oppimisen pohdintaan itsearviointi- ja vertaisarviointitaitoja kehittämällä. Oppilaita rohkaistaan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta.

Kaikki arviointi ja palaute annetaan myönteisessä, tulevaisuuteen suuntaavassa ja opiskelua motivoivassa hengessä. Syventävien opintojen aikana ja lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia.

Arviointi opintojen aikana perustuu opetussuunnitelmassa kuvattuihin perusopintojen ja syventävien opintojen opintokokonaisuuksien tavoitteisiin. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Oppilasta perehdytetään taiteenalan arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin.

### 2.5.3 Oppimäärän arviointi

Laajan oppimäärän arvioinnin lähtökohtana ovat oppilaan suorittamat syventävät opinnot. Arviointi kertoo, miten oppilas on saavuttanut taiteenalan laajan oppimäärän syventävien opintojen tavoitteet. Lopputyö arvioidaan osana syventäviä opintoja. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet. Syventävien opintojen aikana oppilaalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti.

Laajan oppimäärän arviointi perustuu koulutuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa määriteltuihin laajan oppimäärän arvioinnin kriteereihin. Päättötodistukseen merkitään sanallinen arvio oppilaan suorittamasta laajasta oppimäärästä. Sanallinen arvio kuvaa oppilaan edistymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteessa syventävien opintojen tavoitteisiin. Sanallisessa arviossa painotetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen vahvuuksia.

Tanssin laajan oppimäärän arvioinnin kohteita ovat

- hyvinvointi ja kehoisuus
- vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen
- taito ja taide
- esiintyminen

#### 2.5.4 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksi lukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksi luettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksi lukemisessa menetellään, kuten edellä on kuvattu.

### 3 Opintojen laajuus ja rakenne

#### 3.1 Opintojen laajuus

Tanssin perusopetuksen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia, josta perusopintojen laskennallinen laajuus on 800 tuntia ja syventävien opintojen 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia. Varhaisiän kasvatuksen laajuus on 35–140 tuntia riippuen opintojen aloittamisistä.

Annettavan opetuksen tulee mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen taiteenalan oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen saavuttaminen. Laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta järjestettäessä pyritään joustavuuteen niin, että tanssin erityispiirteet, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon.

#### 3.2 Opintojen rakenne

Tanssin laajan oppimäärän opinnot muodostuvat perusopinnoista ja syventävistä opinnoista sekä mahdollisesta varhaisiän kasvatuksesta. Tanssin perusopetus on tarkoitettu pääasiassa kouluikäisille nuorille, mutta perusopetusta voidaan järjestää myös aikuisille.

Tanssin laajan oppimäärän perusopintojen tarkoituksena on tanssille keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen. Syventävien opintojen tarkoituksena on opintomahdollisuuksien laajentaminen tai painottaminen. Tanssin laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö.

#### 3.3 Oppimäärän yksilöllistäminen

Oppilaan oppimäärää voidaan tarvittaessa yksilöllistää vastaamaan oppilaan opiskelu- ja oppimisedellytyksiä. Oppimäärää yksilöllistettäessä menettelyt dokumentoidaan. Oppilaalle laaditaan tällöin esimerkiksi henkilökohtainen opiskelusuunnitelma yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Myös tavoitteita, sisältöjä, opiskeluaikoja, opiskelun toteuttamistapaa, tarvittavia tukitoimia ja arviointimenettelyä voidaan yksilöllistää. Yksilöllistäminen tehdään niin, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan.

### 4 Tavoitteet, sisällöt ja opintokokonaisuudet

Tanssin taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän tarkoituksena on tarjota oppilaalle mahdollisuus kokea ja vaalia tanssin iloa, opiskella tanssia tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti sekä kehittää tanssin ammatillisissa ja korkea-asteen opinnoissa tarvittavia valmiuksia. Tavoitteena on, että oppilas rakentaa omakohtaisen

suhteen tanssiin, rohkaistuu ilmaisemaan itseään kehollisesti ja muodostaa laaja-alaisen käsityksen tanssin muodoista, tehtävistä ja mahdollisuuksista erilaisissa toimintaympäristöissä.

Tanssin laajan oppimäärän opetus tukee oppilaan kokonaisvaltaista kasvua, luovuutta ja taiteellista ilmaisukykyä. Oppilasta ohjataan kehittämään tanssissa tarvittavia valmiuksia tasapainoisesti ja ottamalla huomioon oppilaan yksilölliset ja kulttuuriset lähtökohdat. Opintojen myötä oppilas oppii yhä paremmin huolehtimaan kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnistaan ja toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä. Opetus kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisiin tanssi- ja taidetapahtumiin ja esityksiin sekä esiintyjänä että katsojana. Opetus avartaa oppilaan käsitystä tanssin monimuotoisuudesta niin taiteena kuin kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä sekä tukee hänen kasvuaan sivistyneeksi, suvaitseväiseksi ja jokaisen erilaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi.

#### 4.1 Varhaisiän tanssikasvatus

##### **Lastentanssi: Luovuutta ja tanssitaitoja**

Suoritus aika 1–4 lukuvuotta

Laajuus: opintojen aloittamisesta riippuen 35–140 tuntia

4–7-vuotiaat, opetusta 45 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Harjoitellaan tanssiin liittyviä liikkumistaitoja ja tilankäyttöä.
- Tutustutaan erilaisiin liikelaatuihin.
- Opetellaan tanssi-ilmaisua omaa luovuutta käyttäen.
- Harjoitellaan kuuntelemaan musiikkia aktiivisesti sekä yhdistämään musiikki ja liike omassa tanssimisessa.
- Harjoitellaan tanssiteoksen valmistamista ja esiintymistä.

Tavoitteet

- Kehitetään luovuutta, kehontuntemusta ja tanssin perustaitoja.
- Ohjataan oppilasta tiedostamaan musiikin merkitys tanssi-ilmaisussa.
- Tarjotaan kokemuksia tanssiteoksen valmistamisesta ja esiintymisestä.
- Tuetaan itseilmaisun ja itsetunnon kehittymistä.
- Edistetään oppimisvalmiuksia ja ryhmässä toimimisen taitoja.
- Herätetään tanssin iloa.

#### 4.2 Perusopintojen opintokokonaisuudet

##### 4.2.1 Baletin perusopinnot (laajuus 600 tuntia)

##### **Baletti 1: Balettia ja luovaa tanssia**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 50 tuntia

8-vuotiaat, opetusta 60 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Harjoitellaan joitakin baletin perusliikkeitä.
- Tehdään luovan tanssin harjoitteita.
- Oppilasta rohkaistaan käyttämään mielikuvitustaan tanssi-ilmaisussa.

Tavoitteena on, että oppilas

- kokee tanssin iloa
- harjoittelee balettiin liittyviä karkeamotorisia taitoja

- käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan tanssissa.

### **Baletti 2: Tanssi-ilmaisu ja musiikin tulkinta**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 50 tuntia

9-vuotiaat, opetusta 60 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Harjoitellaan uusia balettiliikkeitä ja syvennyttään tuttujen balettiliikkeiden oikeaan suoritustapaan.
- Tehdään luovan tanssin harjoitteita.
- Harjoitellaan tiedostamaan musiikin merkitystä tanssi-ilmaisussa.

Tavoitteena on, että oppilas

- kokee tanssin iloa
- harjoittelee balettiin liittyviä karkeamotorisia taitoja
- harjoittelee musiikin tulkintaa.

### **Baletti 3: Tanssi ja musiikin peruselementit**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 80 tuntia

10-vuotiaat, opetusta 60 min + 45 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Opiskellaan baletin perusliikeseanastoa.
- Opiskellaan tanssin kannalta oleellisia musiikin peruselementtejä.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjoittelee balettiin liittyviä motorisia taitoja
- harjoittelee musiikin tuntemusta.

### **Baletti 4: Tanssiteoksen valmistaminen ja esittäminen**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 80 tuntia

11-vuotiaat, opetusta 60 min + 45 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Opiskellaan baletin perusliikeseanastoa.
- Opetellaan tanssiteoksen valmistamiseen liittyviä taitoja ja työtapoja.
- Opetellaan esiintymistilanteiden käytäntöjä ja esiintymiseen liittyviä taitoja.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjoittelee balettiin liittyviä motorisia taitoja
- harjaantuu toimimaan esiintymistilanteissa
- ymmärtää pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen tanssitaidon kehittämisessä.

### **Baletti 5: Tanssi ja muut taiteenlajit**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 80 tuntia

12-vuotiaat, opetusta 60 min + 45 min viikossa



Keskeinen sisältö

- Opiskellaan baletin perusliikeseanastoa.
- Harjoitellaan kehon linjausta.
- Tarkastellaan tanssin ja muiden taiteenlajien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjoittelee balettiin liittyviä motorisia taitoja
- ymmärtää tanssin suhdetta muihin taiteisiin
- suhtautuu myönteisesti omaan kehoonsa ja sen haastamiseen.

### **Baletti 6: Baletin tyyli**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 80 tuntia

13-vuotiaat, opetusta 60 min + 45 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Kiinnitetään huomiota selkeyteen liikkeiden suorittamisessa.
- Harjoitellaan keskivartalon kannatusta.
- Opetellaan baletille tyypillisiä liikelaatuja.
- Perehdytään baletin tyyliin.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjoittelee balettiin liittyvää kehoallista artikulaatiota
- harjoittelee balettiin liittyviä ilmaisullisia laatuja
- ottaa vastuun omasta osuudestaan esityskokonaisuudessa
- harjaantuu vastaanottamaan ja antamaan rakentavaa palautetta.

### **Baletti 7: Kehon rakenne ja kehonhuollon perusteet**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 80 tuntia

14-vuotiaat, opetusta 60 min + 45 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Kiinnitetään huomiota selkeyteen liikkeiden suorittamisessa.
- Harjoitellaan keskivartalon kannatusta.
- Opetellaan kehonhuollon perusteita.
- Opetellaan tiedostamaan kehon rakenteen yksilöllisyys ja huomioimaan se tanssimisessa.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjoittelee balettiin liittyvää kehoallista artikulaatiota
- oppii pitämään huolta kehostaan
- oppii asettamaan realistisia tavoitteita tanssin eri osa-alueilla
- osaa sanallistaa ja jakaa kokemuksiaan tanssista ja taiteesta.

### **Baletti 8: Tanssiteosta katsomaan**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 100 tuntia

15-vuotiaat, opetusta 75 min + 60 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Kiinnitetään huomiota selkeyteen liikkeiden suorittamisessa.
- Katsotaan tanssiesityksiä livenä tai tallenteina.
- Asetetaan oppimistavoitteita ja edetään niitä kohti vastaanottamalla ja antamalla palautetta.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjoittelee balettiin liittyvää kehoallista artikulaatiota
- osaa sanallistaa ja jakaa kokemuksiaan tanssista ja taiteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja antamaan rakentavaa palautetta
- oppii asettamaan realistisia tavoitteita tanssin eri osa-alueilla.

#### 4.2.2 Nykytanssin perusopinnot (laajuus 200 tuntia)

##### **Nykytanssi 1: Tutustuminen nykytanssiin**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 25 tuntia

11-vuotiaat, opetusta 30 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Opiskellaan nykytanssin perusliikesanastoa.
- Keksitään omia liikesarjoja ryhmätyönä.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjoittelee nykytanssiin liittyviä motorisia taitoja
- käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan tanssissa.

##### **Nykytanssi 2: Tilan käyttäminen tanssissa**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 35 tuntia

12-vuotiaat, opetusta 45 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Opiskellaan nykytanssin perusliikesanastoa.
- Opetellaan tilan käyttöä.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjoittelee nykytanssiin liittyviä motorisia taitoja
- antaa tilaa toisille ja suhteuttaa oman liikkumisensa tilaan ja toisten liikkumiseen.

##### **Nykytanssi 3: Luova prosessi**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 45 tuntia

13-vuotiaat, opetusta 60 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Opiskellaan nykytanssin perusliikesanastoa.
- Kiinnitetään huomiota liikkeiden koordinaatioon.
- Harjoitellaan luovan prosessin toteuttamista ryhmätyönä.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjoittelee nykytanssiin liittyviä motorisia taitoja
- osaa toimia ryhmässä ja osallistua ryhmälähtöiseen, luovaan, taiteelliseen prosessiin

- saa tilaisuuksia oman taiteellisen prosessin toteuttamiseen ja esiintuomiseen.

#### **Nykytanssi 4: Tanssi-improvisaatio**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 50 tuntia

14-vuotiaat, opetusta 60 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Harjoitellaan liike- ja tanssi-improvisaatiota.
- Kiinnitetään huomiota selkeyteen liikkeiden suorittamisessa.
- Tutustutaan joihinkin tanssitaiteessa ilmeneviin kulttuurin ilmiöihin.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjaantuu liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyvissä taidoissa
- harjoittelee nykytanssiin liittyvää kehollista artikulaatiota
- avartaa tanssikäsitystään tutustumalla tanssitaiteen kulttuurisiin elementteihin ja ilmiöihin
- kunnioittaa omaa ja muiden kehollista ilmaisua ja tanssia.

#### **Nykytanssi 5: Nykytanssin tyyli**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus: 50 tuntia

15-vuotiaat, opetusta 60 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Kiinnitetään huomiota selkeyteen liikkeiden suorittamisessa.
- Perehdytään nykytanssin tyyliin.
- Opiskellaan liikelaatuja ja harjoitellaan tanssi-ilmaisua liikelaatuja käyttäen.

Tavoitteena on, että oppilas

- harjoittelee nykytanssiin liittyvää kehollista artikulaatiota
- harjaantuu kokonaisvaltaiseen ilmaisuun
- harjoittelee nykytanssiin liittyviä ilmaisullisia laatuja.

### **4.3 Syventävien opintojen opintokokonaisuudet**

#### **4.3.1 Baletin syventävät opinnot (laajuus 300 tuntia)**

#### **Baletti 9: Kehittyminen tanssijana**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus 100 tuntia

16-vuotiaat, opetusta 75 min + 60 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Syvennetään ja laajennetaan baletin liikesanaston osaamista.
- Kiinnitetään huomiota keskivartalon hallintaan ja sen merkitykseen koko kehon hallinnassa.
- Opetellaan arvioimaan omia vahvuuksia ja haasteita sekä asettamaan tavoitteita.
- Opetellaan antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa palautetta.

Tavoitteena on, että oppilas

- syventää balettiin liittyviä motorisia taitoja
- kehittää kehontietoisuutta ja -hallintaa

- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja haasteitaan
- osaa suunnata opiskeluaan ja asettaa itselleen lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita
- oppii tekemään vertaisarviointia rakentavasti.

#### **Baletti 10: Tanssijan hyvinvointi ja tanssi yhteiskunnassa**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus 100 tuntia

17-vuotiaat, opetusta 75 min + 60 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Syvennetään ja laajennetaan baletin liikesanaston osaamista.
- Kiinnitetään huomiota siihen, millä tavoin tanssi voi lisätä yksilön hyvinvointia.
- Opiskellaan tanssijan hyvinvoinnin perusasioita.
- Tarkastellaan tanssin yhteyttä muihin taiteisiin ja tanssia osana yhteiskuntaa.

Tavoitteena on, että oppilas

- syventää balettiin liittyviä motorisia taitoja
- tunnistaa tanssin vaikutuksia omalle hyvinvoinnilleen
- osaa rytmittää lepoa ja harjoittelua
- osaa itse hakea tietoa hyvinvointiin ja terveelliseen elämäntapaan liittyvistä asioista
- ymmärtää tanssin olemusta ja suhdetta muihin taiteisiin ja yhteiskuntaan.

#### **Baletti 11: Baletti-ilmaisu ja musiikin tuntemus**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus 100 tuntia

18-vuotiaat, opetusta 75 min + 60 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Kiinnitetään huomiota liikkeiden yksityiskohtaisuuteen ja tarkkaan suorittamiseen.
- Harjoitellaan ilmaisemaan sisältöjä baletin liikesanastoa käyttäen.
- Syvennetään musiikin peruselementtien tuntemusta ja musiikin tulkitsemista tanssissa.
- Tutustutaan eri aikakausien merkittävimpiin tanssiteoksiin.

Tavoitteena on, että oppilas

- syventää balettiin liittyvää kehoallista artikulaatiota ja ilmaisua
- soveltaa baletin liikesanastoa tanssiteoksen sisällön ilmaisemiseen
- syventää musiikin tuntemusta ja tulkintaa
- tutustuu joihinkin merkittäviin tanssiteoksiin.

#### **4.3.2 Nykytanssin syventävät opinnot (laajuus 200 tuntia)**

##### **Nykytanssi 6: Improvisaatio ja komposition suunnittelu**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus 60 tuntia

16-vuotiaat, opetusta 75 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Syvennetään ja laajennetaan nykytanssin liikesanaston osaamista.
- Harjoitellaan ilmaisemaan sisältöjä ja merkityksiä tyylinmukaisesti nykytanssin liikekieltä käyttäen.
- Harjoitellaan ryhmätyöskentelyä luovan prosessin toteuttamisessa ja komposition suunnittelussa.
- Laajennetaan liike- ja tanssi-improvisaation osaamista kohti ryhmän yhteistä toimintaa.

Tavoitteena on, että oppilas

- syventää nykytanssiin liittyviä motorisia taitoja ja ilmaisua
- sovittaa ilmaisunsa esittämänsä teoksen tyyliin ja sisäiseen maailmaan
- osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti ryhmälähtöiseen luovaan prosessiin komposition suunnittelussa
- syventää liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyviä taitojaan
- kehittää kokonaisvaltaista tietoisuutta ryhmän yhteisestä liikkeellisestä tapahtumasta
- kunnioittaa jokaisen yksilöllisyyttä, erilaisia näkemyksiä ja kehollisen kokemuksen ainutlaatuisuutta.

### **Nykytanssi 7: Tanssiteoksen osatekijät**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus 60 tuntia

17-vuotiaat, opetusta 75 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Kiinnitetään huomiota liikkeiden yksityiskohtaisuuteen ja tarkkaan suorittamiseen.
- Tutustutaan joihinkin merkittäviin nykytanssiteoksiin ja niiden osatekijöihin.
- Harjoitellaan katsomaan tanssiteoksia analyttisesti ja tekemään omia tulkintoja tanssista.
- Opiskellaan äänen, valon ja muun visuaalisuuden merkitystä tanssiteoksen ilmaisussa.
- Syvennetään musiikin peruselementtien tuntemusta ja tarkastellaan musiikin vaikutusta liikkeeseen.

Tavoitteena on, että oppilas

- syventää nykytanssiin liittyvää kehollista artikulaatiota
- tutustuu joihinkin merkittäviin tanssiteoksiin
- osaa sanallistaa tanssiteosten ja taiteen tuottamia kokemuksia ja omia tulkintojaan niistä
- saa kokemuksia ja tietoa äänen ja visuaalisuuden merkityksestä tanssiteoksen osatekijöinä
- syventää musiikin tuntemusta ja tulkintaa.

### **Nykytanssi 8: Oman koreografian tekeminen ja esittäminen**

Suoritus aika yksi lukuvuosi

Laajuus 80 tuntia

18-vuotiaat, opetusta 75 min + 30 min viikossa

Keskeinen sisältö

- Kiinnitetään huomiota liikkeiden yksityiskohtaisuuteen ja tarkkaan suorittamiseen.
- Suunnitellaan itsenäisesti koreografia nykytanssin liikekieltä käyttäen.
- Esiinnytään erilaisissa ympäristöissä ja harjoitellaan valmistautumaan esiintymistilanteisiin.
- Katsotaan oppilaan itse valitsema tanssiteos joko tanssiteatterissa tai tallenteena.

Tavoitteena on, että oppilas

- syventää nykytanssiin liittyvää kehollista artikulaatiota
- harjoittelee koreografian suunnittelua ja toteuttamista
- osaa valmistautua itsenäisesti esiintymistilanteisiin
- kantaa vastuuta erilaisissa esiintymistilanteissa ja -ympäristöissä
- hakeutuu omatoimisesti taide-elämysten pariin.

#### **4.3.3 Päättötyö**

Syventävien opintojen aikana oppilas tekee päättötyön. Päättötyö voi olla oman koreografian sommittelu tai esiintyminen solistina tai ryhmän jäsenenä. Tanssiessaan itse omassa koreografiassaan oppilas voi tulla arvostelluksi oman valintansa mukaan joko koreografina tai esiintyjänä. Päättötyön suorittamisajankohdasta sovitaan yhdessä opettajan kanssa. Oppilas saa päättötyöstään suullisen ja kirjallisen arvion. Päättötyön suoritettuaan oppilas voi jatkaa opiskelua syventävien opintojen ryhmässä.

#### 4.4 Aikuisten tanssinopetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan tanssin laajan oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

### 5 Todistukset

#### 5.1 Tanssin perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus

Tanssin laajan oppimäärän perusopintojen päättyessä oppilas saa todistuksen suoritetuista perusopinnoista. Siinä annetaan sanallinen arvio oppilaan edistymisestä ja osaamisen kehittymisestä perusopintojen aikana. Sanallisessa arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen vahvuuksia suhteessa perusopinnoille asetettuihin tavoitteisiin.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio oppilaan suorittamista taiteenalan laajan oppimäärän perusopinnoista
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- todistukseen merkitään opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus voi sisältää liitteitä.

#### 5.2 Tanssin laajan oppimäärän päättötodistus

Oppilaalle annetaan tanssin perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot.

Tanssin perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän syventävät opinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- syventäviin opintoihin sisältyvän laajan oppimäärän lopputyön aihe
- sanallinen arvio oppilaan suorittamasta taiteenalan laajasta oppimäärästä
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima

- todistukseen merkitään opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvanpäivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus voi sisältää liitteitä.

### 5.3 Osallistumistodistus oppilaan suorittamista taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnoista

Oppilaalle annetaan pyydettyessä osallistumistodistus suorittamistaan taiteenalan laajan oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

## **OPINTOKOKONAISUUKSIEN TERMIEN SELITYKSET**

### **Baletin ja nykytanssin perusliikesanasto**

Baletin perusliikesanasto on ikään kuin aakkoset, joista muodostetaan kirjoitusta eli tanssia. Yksi perusliike on yksi aakkonen. Jokaisella baletin perusliikkeellä on oma ranskankielinen nimi, joka kuvastaa sitä, mitä liikkeessä tehdään ja millainen liike on. Kaikki balettiesitykset koostuvat baletin perusliikkeistä. Nykytanssin perusliikesanasto ei ole yhtä tarkasti määriteltyä ja nimettyä kuin baletin perusliikesanasto. Nykytanssin perusliikkeet ovat enemmänkin muunneltavia rakenneosia kuin aakkosia. Nykytanssiesitys ei koostu pelkästään perusliikkeistä, vaan esityksen koreografi soveltaa ja keksii liikkeitä sen mukaan, mitä tanssilla halutaan ilmaista.

### **Kehollinen artikulaatio**

Kehollinen artikulaatio tarkoittaa sitä, että kehon liikkeet ovat selkeitä, tarkkoja ja toisistaan erottuvia.

### **Kehon linjaus**

Kehon linjaus tarkoittaa sitä, että kehonosat päästä varpasiin ovat oikeassa linjassa suhteessa toisiinsa. Tanssissa oleelliset linjat ovat, että pää on suoraan selkärangan yläpuolella, selkäranka on luonnollisella tavalla suora, lantio on suorassa ja polvilumpiot osoittavat samaan suuntaan kuin varpaat.

### **Liikelaatu**

Liikelaatu kuvaa sitä, millaista liike on. Liike voi olla esimerkiksi terävää, pehmeää, voimakasta, energistä, rentoa, katkonaista, kevyttä, painavaa, hidasta ja nopeaa. Nämä ovat kaikki liikelaatuja. Liikelaatujen avulla ilmaistaan erilaisia asioita, esimerkiksi painava liikelaatu voisi ilmaista surua, energinen iloa ja nopea kiireisyyttä. Baletin perusliikkeiden liikelaadut ovat ennalta määriteltäviä, mutta nykytanssissa voidaan keksiä itse erilaisia liikkeitä, joilla on sama liikelaatu.

### **Musiikin peruselementit**

Tanssin kannalta tärkeät musiikin peruselementit ovat syke, tempo, tahtilaji, voimakkuus, sävelkorkeus, sointiväri sekä sävellajit duuri ja molli.



## ARVIOINTIKRITEERIT

### Perusopintojen arviointikriteerit

#### Hyvinvointi ja kehollisuus

- Oppilas suhtautuu myönteisesti omaan kehoonsa ja sen haastamiseen ja osaa pitää huolta kehostaan.
- Oppilas pystyy asettamaan itselleen realistisia tavoitteita tanssin eri osa-alueilla.

#### Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- Oppilas osaa toimia ryhmässä ja osallistua ryhmälähtöiseen, luovaan, taiteelliseen prosessiin.
- Tanssitunnilla oppilas antaa tilaa toisille ja suhteuttaa oman liikkumisensa tilaan ja toisten liikkumiseen.
- Oppilas pystyy antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa palautetta.

#### Taito ja taide

- Oppilas on oppinut balettiin ja nykytanssiin liittyvää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisullisia laatuja sekä musiikin tuntemusta ja tulkintaa.
  - Kehollinen artikulaatio: liikkeet ovat selkeitä ja erottuvat toisistaan.
  - Motoriset taidot: riittävät taidot tanssilajin perusliikesanaston suorittamiseen.
  - Ilmaisulliset laadut: oppilas osaa tuottaa liikelaatuja, joiden avulla voi ilmaista.
  - Musiikin tuntemus ja tulkinta: liikkeet ovat yhteydessä musiikin peruselementteihin, ja sitä kautta syntyy tanssi-ilmaisua.
- Oppilas on harjaantunut liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyvissä taidoissa.
  - Liikkeiden tuottaminen improvisoimalla on sujuvaa.

#### Esiintyminen

- Oppilas pystyy ottamaan vastuun omasta osuudestaan esityskokonaisuudessa ja osaa valmistautua esiintymistilanteisiin.
- Oppilas on harjaantunut kokonaisvaltaiseen ilmaisuun.
  - Koko keho on mukana ilmaisemassa esitettävän teoksen merkityssisältöä.

### Syventävien opintojen arviointikriteerit

#### Hyvinvointi ja kehollisuus

- Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja haasteitaan.
- Oppilas tiedostaa tanssin vaikutuksen omalle hyvinvoinnilleen.

#### Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

- Oppilas pystyy osallistumaan aktiivisesti ja rakentavasti ryhmälähtöiseen, luovaan, taiteelliseen prosessiin.
- Oppilas osaa tehdä vertaisarviointia rakentavasti.

#### Taito ja taide

- Oppilas on syventänyt balettiin ja nykytanssiin liittyvää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisua sekä musiikin tuntemusta ja tulkintaa.
  - Kehollinen artikulaatio: liikkeiden suorittaminen on yksityiskohtaista ja tarkkaa.
  - Motoriset taidot: tanssilajin liikesanaston laaja-alaiseen suorittamiseen tarvittavat taidot.
  - Ilmaisus: erilaisten liikelaatujen tuottaminen on sujuvaa ja mahdollistaa merkityssisällön ilmaisemisen.
  - Musiikin tuntemus ja tulkinta: liikkeiden yhteys musiikin peruselementteihin näkyy

selkeästi, ja liikkeet ilmaisevat musiikin merkityssisältöä.

- Oppilas on kehittänyt kehontietoisuutta ja -hallintaa.
- Oppilas on syventänyt tanssi-improvisaatioon liittyviä taitojaan.
  - Improvisoiduissa liikkeissä näkyy pyrkimys ilmaisuun.

#### Esiintyminen

- Oppilas osaa sovittaa ilmaisunsa esittämänsä teoksen tyyliin ja sisäiseen maailmaan.
- Oppilas on kehittänyt kykyään suunnitella ja toteuttaa kompositio ja koreografia.
  - Kompositio sisältää useita liikkeitä, ja liikkeet on sidottu toisiinsa.
  - Koreografia on kompositiota laajempi kokonaisuus, jossa liikkeillä on myös ilmaisullinen tarkoitus.